

Predmet C-273/24 [Naski]ⁱ**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

18. travnja 2024.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sąd Najwyższy (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

1. prosinca 2023.

Žalitelj:

X. Y.

uz sudjelovanje:Prokurator Generalny kojeg zastupa Prokuratura Krajowa
Rzecznik Praw Obywatelskich**Predmet glavnog postupka**

Pravno pitanje koje je sastavu od sedam sudaca Suda Najwyższego (Vrhovni sud, Poljska) uputio tročlani sastav tog suda koji razmatra zahtjev za izuzeće sudaca koji odlučuju u Izbi Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove, Poljska) iz odlučivanja u predmetu I NO 47/18 povodom žalbe osobe X. Y. protiv odluke Krajowe Rade Sądownictwa (Državno sudbeno vijeće, Poljska) (u daljnjem tekstu: KRS) o obustavljanju postupka povodom njezine žalbe protiv odluke Prezesa Sąda Okręgowog w Krakowie (predsjednik Okružnog suda u Krakovu, Poljska)

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Osiguravanje da presudu Suda donesenu u prethodnom postupku uzme u obzir sastav nacionalnog suda koji ispunjava zahtjeve neovisnog, nepristranog i zakonom ustanovljenog suda u smislu prava Unije – Članak 2., članak 6. stavci 1. i 3. te članak 19. stavak 1. drugi podstavak Ugovora o Europskoj uniji (UEU) te članak 267. UFEU-a u vezi s člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja)

Prethodno pitanje

1. Treba li u situaciji u kojoj sud posljednjeg stupnja države članice (Sąd Najwyższy (Vrhovni sud)), nakon što je Sud tumačio pravo Europske unije u pogledu pravnih učinaka povrede temeljnih pravila prava te države koja se odnose na imenovanje sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koja se sastoji od toga da:

(a) predsjednik Republike Poljske uručuje odluke o imenovanju na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) unatoč činjenici da je odluka Državnog sudbenog vijeća prethodno pobijana pred nadležnim nacionalnim sudom (Naczelnim Sądom Administracyjnym (Vrhovni upravni sud, Poljska)) u pogledu zahtjeva za imenovanje na dužnost; Naczelny Sąd Administracyjny (Vrhovni upravni sud) obustavlja izvršenje te odluke u skladu s nacionalnim pravom; nije okončan žalbeni postupak po čijem je provođenju Naczelny Sąd Administracyjny (Vrhovni upravni sud) pravomoćno ukinuo pobijanu odluku Državnog sudbenog vijeća zbog njezine nezakonitosti, trajno je isključujući iz pravnog sustava, zbog čega je odluka o imenovanju na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) donesena bez osnove koja se zahtijeva u članku 179. Ustava Republike Poljske u smislu postojanja prijedloga Državnog sudbenog vijeća za imenovanje na dužnost suca,

(b) postupak koji prethodi imenovanju ne uzima u obzir načela transparentnosti i pravičnosti, a provodi ga nacionalno tijelo (Državno sudbeno vijeće) koje – imajući u vidu okolnosti koje su pratile konstituiranje tog tijela u sudačkom dijelu te način njegova djelovanja – ne ispunjava zahtjeve ustavnog tijela koje štiti neovisnost sudova i sudaca jer je uspostavljeno u skladu s odredbama ustave z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Zakon od 8. prosinca 2017. o izmjeni Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona) (Dz.U. iz 2018., poz. 3.),

–odlučiti o pravnom pitanju koje mu je upućeno primjenjujući tumačenje prava Unije koje je utvrdio Sud, odredbe članka 2., članka 6. stavaka 1. i 3. te članka 19. stavka 1. drugog podstavka [UEU-a] te članak 267. UFEU-a u vezi s člankom 47. [Povelje] tumačiti na način da im se protivi to da u sastavu Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koji odlučuje o tom pravnom pitanju sudjeluje bilo koja osoba koja je na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) imenovana uslijed povrede pravila nacionalnog prava države članice opisane u točki 1. podtočkama (a) i (b) te

na način da im se protivi to da se izmjenjuje sastav sudskog vijeća države članice koji je uputio Sudu prethodno pitanje u situaciji u kojoj je do izmjene sastava došlo nakon što je Sud donio presudu u kojoj je odgovorio na to pitanje, a izmjena nije bila opravdana objektivnim razlozima (primjerice smrću, umirovljenjem suca koji je član sastava sudskog vijeća koji je uputio prethodno pitanje),

– te da im se protivi bilo kakvo odlučivanje u predmetu koji obuhvaća rješavanje tog pravnog pitanja, uključujući izdavanje naloga, osobito u pogledu sastava sudskog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) ili datuma održavanja ročišta usmjereno na to da predmet razmatra osoba koja je imenovana na dužnost predsjednika Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koji upravlja Izbowm Cywilnom (građansko vijeće, Poljska), a na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) također je imenovana uslijed povrede pravila nacionalnog prava države članice opisane u točki 1. podtočkama (a) i (b), ili bilo koja druga osoba koja je na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) također imenovana uslijed povrede pravila nacionalnog prava države članice opisane u točki 1. podtočkama (a) ili (b), i stoga treba smatrati da takvi nalozi ili odluke nemaju pravni učinak,

– te na način da sudac Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) prilikom čijeg imenovanja nije došlo do nijedne povrede opisane u točki 1. podtočkama (a) ili (b) ima pravo i dužnost, kako bi se izbjeglo to da o predmetu odlučuje sud koji nije neovisan, nepristran i ustanovljen zakonom u smislu prava Europske unije, odbiti sudjelovanje u sastavu sudskog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) u kojem većinu čine osobe imenovane na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) uslijed povrede pravila nacionalnog prava države članice opisane u točki 1. podtočkama (a) ili (b), a u slučaju potvrdnog odgovora na to pitanje, i na način da je sudac koji je na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) imenovan a da pritom nisu počinjene povrede navedene u točki 1. podtočkama (a) ili (b) i koji je sudac izvjestitelj u predmetu koji obuhvaća to pravno pitanje ovlašten odrediti sastav Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koji treba odlučivati o tom pitanju zanemarujući odredbe nacionalnog prava kojima se predsjedniku Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koji upravlja građanskim vijećem dodjeljuje ovlast za određivanje sastava koji odlučuju u predmetima koje razmatra građansko vijeće Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) kako bi zajamčio djelotvornost prava Europske unije i njegova tumačenja koje je utvrdio Sud, kao i na način da im se protivi to da dužnost na Sądu Najwyższjem (Vrhovni sud) obavljaju osobe koje su na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) imenovane uslijed povrede pravila nacionalnog prava države članice opisane u točki 1. podtočkama (a) ili (b) ili da bilo koja druga osoba koja je na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) imenovana uslijed povrede pravila nacionalnog prava države članice opisane u točki 1. podtočkama (a) ili (b) obnaša bilo kakvu rukovodeću dužnost na Sądu Najwyższjem (Vrhovni sud) (među ostalim, predsjednika tog suda, uključujući dužnost prvog predsjednika tog suda ili predsjednika odjela u vijećima Sąda Najwyższjem (Vrhovni sud)) ili bilo koju dužnost u tijelima Sąda Najwyższjem (Vrhovni sud) (primjerice dužnost člana ili zamjenika člana kolegija Sąda Najwyższjem (Vrhovni sud) ili dužnost dužnosnika za stegovni postupak Sąda

Najwyższyjeg (Vrhovni sud)) koje mogu obnašati samo zakonito imenovani suci Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), te to da navedene osobe izvršavaju bilo kakve radnje koje ulaze u područje nadležnosti sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji obnašaju navedene dužnosti s obzirom na njihov mogući stvarni ili pravni utjecaj na obavljanje pravosudnih funkcija Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 2., članak 6. stavci 1. i 3. te članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a

Članak 267. UFEU-a

Članak 47. Povelje

Navedene odredbe nacionalnog prava

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ustav Republike Poljske): članak 179.

Ustawa z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Zakon od 8. prosinca 2017. o Vrhovnom sudu): članak 15. stavak 1., članci 21. i 22., članak 26. stavak 2., članak 76. stavak 1., članak 83. stavak 1., članak 87. stavak 1., članak 88.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 14 lipca 2022 r. Regulamin Sądu Najwyższego (Odluka predsjednika Republike Poljske od 14. srpnja 2022. – Poslovník Vrhovnog suda): članci 3., 4. i 16., članak 80. stavak 7., članak 84.

Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Zakon od 17. studenoga 1964. – Zakonik o građanskom postupku): članak 51.

Sažeti prikaz činjeničnog stanja i postupka

- 1 Sastav od tri suca građanskog vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) (u daljnjem tekstu: građansko vijeće Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud)) koji u predmetu III CO 121/18 razmatra zahtjev suca X. Y. za izuzimanje sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji odlučuju u Vijeću za izvanrednu kontrolu i javne poslove iz odlučivanja u predmetu I NO 47/18 povodom žalbe osobe X. Y. protiv odluke KRS-a od 21. rujna 2018. o obustavljanju postupka povodom njezine žalbe protiv odluke predsjednika Sąda Okręgowog w Krakowie (Okružni sud u Krakovu, Poljska) od 27. kolovoza 2018. odlučuje o rješenju Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) od 8. ožujka 2019. koje je doneseno u predmetu I NO 47/2018 i na temelju kojeg je odbijena žalba osobe X. Y. protiv te odluke.
- 2 Navedeno rješenje od 8. ožujka 2019. donio je BD, sudac pojedinac Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). Budući da je upoznat s okolnostima u kojima je BD imenovan na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud), imenovanje na

dužnost na zahtjev KRS-a uspostavljenog u skladu s odredbama Zakona od 8. prosinca 2017. o izmjeni Zakona o Državnom sudbenom vijeću i određenih drugih zakona (u daljnjem tekstu: Zakon od 8. prosinca 2017.) unatoč činjenici da je ta odluka KRS-a prethodno pobijana pred Nacelnym Sądom Administracyjnym (Vrhovni upravni sud) i obustavi izvršenja te odluke te činjenici da postupak pred Nacelnym Sądom Administracyjnym (Vrhovni upravni sud) nije okončan do dana uručenja odluke o imenovanju, kao i eventualnim pravnim učincima navedenog rješenja od 8. ožujka 2019. u odnosu na dopuštenost daljnjeg razmatranja zahtjeva za izuzeće sudaca u predmetu III CO 121/18, Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) koji razmatra taj predmet iznio je ozbiljne pravne dvojbe i rješenjem od 20. ožujka 2019. (III CO 121/18) uputio na razmatranje sastavu od sedam sudaca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) pravno pitanje koje se odnosi na to postoji li u pravnom smislu odluka koju je donio sudac pojedinac koji je na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) imenovan u prethodno navedenim okolnostima te na pitanje je li za rješavanje tog pitanja relevantna činjenica da je Nacelny Sąd Administracyjny (Vrhovni upravni sud) prije dostave odluke o imenovanju na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) obustavio izvršenje odluke KRS-a?

- 3 Nadalje, prilikom razmatranja tako postavljenog pravnog pitanja, sastav od sedam sudaca iznio je ozbiljne dvojbe u predmetu III CZP 25/19 u pogledu tumačenja prava Unije i rješenjem od 21. svibnja 2019. uputio je Sudu zahtjev za prethodnu odluku. Predmet je upisan pod brojem C-487/19.
- 4 U odluci sastava od sedam sudaca od 2. lipnja 2022. Izba Karna Sąda Najwyższego (kazneno vijeće Vrhovnog suda, Poljska) utvrdila je da KRS uspostavljen na temelju navedenih odredbi Zakona od 8. prosinca 2017. nije tijelo istovjetno ustavnom tijelu čiji se sastav i način biranja uređuje Ustavom Republike Poljske, osobito člankom 187. stavkom 1.
- 5 Osim toga, tumačenje koje je utvrdio Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) u odluci triju spojenih vijeća: kaznenog, građanskog i vijeća za radne i socijalne sporove od 23. siječnja 2020. potvrđeno je u presudama Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: ESLJP) od 22. srpnja 2021. u predmetu br. 4344/18, Reczkiewicz protiv Poljske i od 8. studenoga 2021. u predmetu 49868/19, 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek protiv Poljske.
- 6 U presudi od 6. listopada 2021., X. Y. (Vijeće za izvanrednu kontrolu i javne poslove pri Vrhovnom sudu - Imenovanje) (C-487/19, u daljnjem tekstu: presuda X. Y., EU:C:2021:798) Sud je odgovorio na prethodno pitanje upućeno rješenjem od 21. svibnja 2019.
- 7 Nakon što je Sud donio presudu X. Y. i poslao Sądu Najwyższemu (Vrhovni sud) spis predmeta III CZP 25/19, sutkinja JK, koja je na dužnost prve predsjednice Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) imenovana u spornim okolnostima, bez znanja i volje suca Karola Weitza, suca izvjestitelja u predmetu III CZP 25/19 i tadašnjeg voditelja III. odjela građanskog vijeća Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) u čijoj je

nadležnosti bio predmet III CZP 25/19, iskoristila je upravne ovlasti koje je imala na toj dužnosti i preuzela spis predmeta III CZP 25/19 i onemogućila pristup tom predmetu sucu izvjestitelju te mu ih odbila predati pod izgovorom da predsjednik Republike Poljske treba imenovati izvanrednog dužnosnika za stegovni postupak kako bi se razmotrilo pokretanje stegovnog postupka protiv suca BD i pod izgovorom da će od Biura Studiów i Analiz Sąda Najwyższyjeg (Ured za studije i analize Vrhovnog suda, Poljska) zatražiti mišljenje o opsegu i učincima presude X. Y. Kad je poduzimala navedene radnje, sutkinja JK još nije bila član sastava sudskog vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji odlučuje u predmetu III CZP 25/19.

- 8 U razdoblju od izdavanja rješenja od 21. svibnja 2019. do donošenja presude X. Y., umirovljena su trojica sudaca iz sedmeročlanog sastava koji je donio navedeno rješenje i stoga je trebalo popuniti sastav suda u predmetu III CZP 25/19. Nalogom od 30. prosinca 2021. sudac izvjestitelj zatražio je od predsjednika Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji upravlja građanskim vijećem Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) da popuni sastav suda, a istodobno je zakazao ročište u predmetu III CZP 25/19 za 31. siječnja 2022. Od početka 2022. predmet III CZP 25/19 dobio je novi broj i upisan je pod brojem predmeta III CZP 1/22. Sutkinja MB, kao predsjednica Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koja upravlja građanskim vijećem Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) povrijedila je načelo stalnosti sastava i mišljenje Ureda za studije i analize Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) od 25. siječnja 2022. te je rješenjem od 26. siječnja 2022. imenovala novi sastav sudskog vijeća u predmetu III CZP 1/22 koji se sastojao od sljedećih sudaca: sutkinje JK kao predsjednice, sutkinje KS, suca K. Weitzka kao suca izvjestitelja, sudaca PW, WZ i CV te RX. To je zapravo bila izmjena sastava sudskog vijeća izvršena bez objektivnih razloga i protivna dotadašnjoj praksi građanskog vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) jer se, u slučaju nekompletnosti proširenog vijeća tog suda (primjerice zbog umirovljenja jednog od dotadašnjih članova sastava sudskog vijeća) sastav popunjavalo na način da se u njega imenovao novi sudac, a ne da se imenuje novi sastav u cijelosti. Na temelju naloga od 26. siječnja 2022. iz sastava je bez meritornih osnova uklonjen sudac TN koji je dotad obnašao dužnost predsjednika vijeća. Izmjenom sastava u predmetu III CZP 1/22 u to su vijeće imenovani suci Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji su na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenovani u istim okolnostima kao i sudac BD. Navedeni suci pritom čine većinu novoimenovanog sastava sudskog vijeća (kako bi se to postiglo iz sastava je uklonjen sudac TN). Stoga, s obzirom na okolnosti samog predmeta, u kojem se ocjenjuju uglavnom okolnosti imenovanja suca BD na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koje se podudaraju s okolnostima imenovanja na dužnost sudaca tog suda JK, KS, CV i RX, odnosno svih novih članova vijeća koji čine njegovu većinu te okolnosti i učinak provođenja navedene izmjene vijeća, ta se izmjena može promatrati kao aktivnost usmjerena na postizanje unaprijed određenog učinka u obliku određenog rješavanja pravnog pitanja. Takav dojam pojačava činjenica da je izmjenu izvršila sutkinja MB, kao predsjednica Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koja upravlja građanskim vijećem Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) i koja je na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenovana u istim okolnostima kao i sudac

BD. Osim toga, nalogom od 21. studenoga 2023. iz sastava vijeća koje razmatra predmet III CZP 1/22, pod izgovorom da je dugo izbivao zbog bolesti, uklonjen je sudac WZ koji je član sedmeročlanog vijeća u tom predmetu od početka njegova razmatranja. Umjesto njega u vijeće je uključen sudac TN, kao sudac zamjenik. Ni ta izmjena nije bila meritorno opravdana jer se sudac WZ nakon razdoblja od mjesec dana opravdanog izbivanja vratio sudačkim obvezama početkom 2024. Povratkom suca TN u sastav sudskog vijeća stoga se ne ispravlja povreda koja proizlazi iz naloga od 26. siječnja 2022. koja se sastoji od njegova uklanjanja iz tog vijeća.

- 9 Neovisno o prigovorima u pogledu zakonitosti izmjena sastava sudskog vijeća u predmetu III CZP 1/22, treba istaknuti da za četvero sudaca koji su novoimenovani u vijeće postoji osnova za izuzeće na temelju zakona, navedena u članku 48. stavku 1. točki 1. Zakonika o građanskom postupku, prema kojoj se suca mora izuzeti na temelju zakona u predmetima u kojima je on jedna od stranaka ili u kojima je u pravnom odnosu s jednom od stranaka zbog čega bi ishod postupka imao utjecaja na njegova prava ili obveze.
- 10 Navedenom odredbom utvrđuju se dva glavna razloga za izuzeće suca, a prvi od njih uključuje situacije u kojima je sudac stranka u predmetu u kojem bi trebao odlučivati (*nemo iudex in causa sua*). Nije riječ samo o situaciji u kojoj bi sudac formalno bio stranka u predmetu, nego i o slučaju u kojem bi sudac trebao ili mogao biti obuhvaćen učincima odluke (primjerice njezinom pravomoćnosti). Prilikom prihvaćanja tog stajališta treba napomenuti da, u skladu s člankom 87. stavkom 1. Zakona o Vrhovnom sudu, sastav od sedam sudaca može odlučiti o tome da se odluci dodijeli učinak pravnog načela, a za odustajanje od tog načela potrebna je odluka punog sastava nadležnog vijeća. To znači da bi učinci eventualne odluke sastava od sedam sudaca koja čini pravno načelo obuhvaćali sve suce građanskog vijeća, odnosno i navedene suce koji su novoimenovani u sastav sudskog vijeća, a djelovanje tih učinaka odgovaralo bi djelovanju pravomoćnosti odluke. Drugim riječima, prilikom donošenja te odluke navedeni bi suci suodlučivali s učinkom koji obvezuje njih same te ostale suce građanskog vijeća i druge suce Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) o pravnim učincima nepravilnosti do kojih je došlo u postupcima njihova imenovanja. Ta je okolnost još uočljivija ako se uzme u obzir to da se u predmetu III CZP 1/22 ocjenjuju upravo okolnosti imenovanja na dužnost suca BD. Kao što se to navodi, te su okolnosti istovjetne onima u kojima su na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) imenovani suci JK, RX, KS i CV.
- 11 U sudskoj praksi Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) ustaljeno je stajalište prema kojem zahtjev za izuzeće iz sastava suda osobe koju je na dužnost suca imenovao predsjednik Republike Poljske na prijedlog KRS-a uspostavljenog na temelju odredbi Zakona od 8. prosinca 2017. ne može razmatrati sud u čijem sastavu odlučuje takav sudac jer u protivnom dolazi do situacije obuhvaćene zabranom *nemo iudex in causa sua*, kao i da pravni lijek koji uključuje povrede u postupku imenovanja suca ne može razmatrati sud u čijem sastavu je osoba imenovana u istom postupku (vidjeti odluke sastava od sedam sudaca građanskog vijeća Sąda

Najwyższyjeg (Vrhovni sud) od 2. lipnja 2022. u predmetu I KZP 2/22 i navedenu sudsku praksu).

- 12 U ovom predmetu prepreku za sudjelovanje sudaca JK, RX, KS i CV u donošenju odluke, osim toga da se na njih primjenjuje izuzeće na temelju zakona, predstavlja još jedna okolnost. Prethodno je navedeno da se pravno pitanje upućeno na odlučivanje sastavu od sedam sudaca u predmetu III CO 121/18 temeljilo na dvojama u pogledu postojanja rješenja Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) od 8. ožujka 2019. koje proizlaze iz imenovanja suca BD koji je donio to rješenje kao sudac pojedinac na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). Budući da su okolnosti imenovanja sudaca JK, RX, KS i CV iste, a oni čine većinu sastava sudskog vijeća koje odlučuje u ovom predmetu, eventualna odluka Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) donesena uz njihovo sudjelovanje sadržavala bi isti nedostatak kao i onaj koji se ističe protiv rješenja od 8. ožujka 2019. Takva odluka nužno ne bi mogla biti djelotvorno rješenje postavljenog pravnog pitanja jer bi i sama bila izvor istog pravnog pitanja.
- 13 Unatoč iznesenim okolnostima koje opravdavaju njihovo izuzeće, suci JK, RX, KS i CV još nisu obavijestili Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) o osnovama za njihovo izuzeće. Osim toga, sudac CV nije obavijestio Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) o tome da je u osobnom sudskom sporu sa strankom u ovom postupku, X. Y., koja je Sądu Najwyższyjem (Vrhovni sud) podnijela tužbu za utvrđenje da sudac CV nije sudac tog suda.
- 14 Zahtjeve za izuzeće sudaca JK, RX i KS još je u siječnju 2022. podnio punomoćnik X. Y.-a. Međutim, JK i MB sprečavaju razmatranje tih zahtjeva više od jedne godine. Navedeni zahtjevi za izuzeće nisu razmotreni do donošenja ovog rješenja.
- 15 U svim okolnostima ovog predmeta treba uzeti u obzir još jedno pitanje. Nalog od 26. siječnja 2022. kojim se utvrđuje sastav sudskog vijeća u predmetu III CZP 1/22 donijela je sutkinja MB kao sudac pojedinac koja je postupala u svojstvu predsjednice Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koja upravlja građanskim vijećem. Budući da je sutkinja MB imenovana na dužnost sutkinje Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) u potpuno istim okolnostima kao i sudac BD, okolnosti koje opravdavaju izuzeće na temelju zakona u ovom predmetu sudaca JK, RX, KS i CV u potpunosti se odnose i na sutkinju MB. Isto tako, dvojbe u pogledu postojanja rješenja od 8. ožujka 2019. koje su predmet pravnog pitanja u predmetu III CZP 1/22 izravno se odnose na pitanje postojanja naloga od 26. siječnja 2022.
- 16 Eventualno utvrđenje da nalog od 26. siječnja 2022. ne postoji u pravnom smislu nije relevantno za status suca Karola Weitzza kao suca izvjestitelja i člana sastava sudskog vijeća u predmetu III CZP 1/22. Ako se prihvati prethodno navedena pretpostavka, sudac Karol Weitz ostaje sudac izvjestitelj i član sastava sudskog vijeća na temelju naloga iz 2019. kojim je tadašnji predsjednik Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji upravlja građanskim vijećem Sąda

Najwyższyjeg (Vrhovni sud) utvrdio prvotni sastav suda u predmetu III CZP 25/19. Taj nalog nije prestao vrijediti. Na njega nije utjecao nalog od 26. siječnja 2022. To vrijedi tim više ako se smatra da nalog od 26. siječnja 2022. ne postoji u pravnom smislu.

- 17 U skladu s Poslovnikom Vrhovnog suda, za zakazivanje ročišta u pojedinačnim predmetima načelno je ovlašten sudac izvjestitelj (članak 84. stavci 1. i 2. Poslovnika Vrhovnog suda). Prvotno je pravo na zakazivanje ročišta imao sudac izvjestitelj. Nakon što su suci izvjestitelji počeli odbijati zakazivanje ročišta u predmetima u kojima su bili imenovani takozvani miješani sastavi, odnosno oni u kojima su sudjelovali suci Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenovani na prijedlog KRS-a uspostavljenog na temelju odredbi Zakona od 8. prosinca 2017., odnosno sastavi koji s obzirom na sudsku praksu ESLJP-a i Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) ne ispunjavaju standard Unije i standard iz Konvencije u pogledu neovisnog i nepristranog suda ustanovljenog zakonom (vidjeti među ostalim presude ESLJP-a od 22. srpnja 2021., br. 43447/19, *Reczkowicz protiv Poljske*, osobito t. 227. do 284.; od 8. studenoga 2021., br. 49868/19 i 57511/19, *Dolińska-Ficek i Ozimek protiv Poljske*, osobito t. 290. do 320., t. 340. do 350., t. 353. do 357., t. 368 i od 3. veljače 2022., br. 1469/20, *Advance Pharma Sp. z o.o. protiv Poljske*, osobito t. 313. do 321., t. 336. do 346., t. 349. do 351., t. 352. i 353., t. 364. te presude Suda od 26. ožujka 2020., C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, *Erik Simpson/Vijeće Europske unije i HG/Europska komisija*, t. 72. i sljedeće; od 6. listopada 2021., C-487/19, *X. Y.*, t. 123. i sljedeće i od 29. ožujka 2022., C-132/20, *BN, DM, EN/Getin Noble Bank S.A.*, t. 116. i sljedeće) predsjednik Republike Poljske izmijenio je Poslovnik Vrhovnog suda na način da sada ročište u predmetu unatoč njegovoj volji može zakazati predsjednik Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji upravlja nadležnim vijećem ili predsjednik odjela u čijoj je nadležnosti predmet (članak 84. stavak 3. Poslovnika Vrhovnog suda). U predmetu III CZP 1/22, sudac izvjestitelj Karol Weitz, dovodeći u pitanje zakonitost i način oblikovanja sastava suda nalogom od 26. siječnja 2022., nikada nije odredio ročište u sastavu utvrđenom tim nalogom unatoč tome što je predsjednik Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji upravlja građanskim vijećem uvrstio ročišta u tom predmetu u plan ročišta građanskog vijeća. Ročišta u tom predmetu u nekoliko su navrata zakazivali, koristeći pritom prethodno navedene ovlasti, sadašnji predsjednik III. odjela u građanskom vijeću, sudac GC koji je na dužnost suca Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenovan u istim okolnostima kao sudac BD ili sutkinja MB koja postupa u svojstvu predsjednice Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koja upravlja građanskim vijećem Suda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). Tako zakazane sjednice otkazane su zbog opravdanog nedolaska suca izvjestitelja ili drugog člana sastava sudskog vijeća. Svako njihovo zakazivanje na prethodno navedeni zamjenski način bilo je pokušaj da se suca izvjestitelja prisili da odlučuje u miješanom sastavu utvrđenom nalogom od 26. siječnja 2022.

Sažeti prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 18 Odgovor Suda na prethodno pitanje bit će uvjet za donošenje odluke u pogledu toga je li sastav sudskog vijeća imenovan u predmetu III CZP 1/22 pravilan i je li djelotvorno imenovan, kao i na koji način i tko ga treba imenovati. Ako Sud utvrdi da suci JK, RX, KS i CV ne mogu biti članovi sastava sudskog vijeća u predmetu III CZP 1/22 te da sudac MB ni bilo koji sudac Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koji je na dužnost imenovan u okolnostima iz prethodnog pitanja ne može odlučivati u predmetu III CZP 1/22, uključujući izdavanje naloga o sastavu vijeća ili datumu ročišta, i stoga nalozi koje su u tom pogledu izdali navedeni suci ne proizvode pravne učinke, kao i da stoga nalog o sastavu vijeća u predmetu III CZP 1/22 može, zanemarujući odredbe nacionalnog prava kojima se ovlasti u tom pogledu dodjeljuju predsjedniku Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) koji upravlja građanskim vijećem, izdati sudac izvjestitelj u predmetu III CZP 1/22, u čijem imenovanju na dužnost suca Sąda Najwyższego (Vrhovni sud) nije bilo nepravilnosti, taj će sud izdati nalog o sastavu sudskog vijeća u predmetu III CZP 1/22 i zakazati datum ročišta za razmatranje predmeta, što će Sądu Najwyższem (Vrhovni sud) omogućiti da donese odluku kojom rješava pravno pitanje koje se razmatra u predmetu uz primjenu tumačenja prava Unije koje je Sud utvrdio u presudi X. Y. To će stoga omogućiti da se okonča postupak u predmetu III CZP 1/22 i predmetu III CO 121/18 na kojem se temelji.
- 19 Europska unija jest unija prava u kojoj su zadaće jamčenja sudskog nadzora u njezinu pravnom poretku povjerene ne samo Sudu, nego i sudovima država članica. Države članice moraju osigurati pravne lijekove dostatne da se pojedincima osigura poštovanje njihova prava na djelotvornu pravnu zaštitu u područjima obuhvaćenima pravom Unije. U skladu sa sudskom praksom Suda, načelo djelotvorne sudske zaštite prava koja pojedinci imaju na temelju prava Unije, koje je propisano člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a i proizlazi iz ustavnih tradicija zajedničkih državama članicama, opće je načelo prava Europske unije. Samo postojanje djelotvornog sudskog nadzora radi osiguranja poštovanja prava Unije svojstveno je vladavini prava. Svaka država članica mora osigurati da tijela koja su, u svojstvu „suda” u smislu prava Unije, dio njezina sustava pravnih lijekova u područjima obuhvaćenima pravom Unije udovoljavaju zahtjevima djelotvorne sudske zaštite (presude od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, t. 33. do 37. i od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 49. do 52. i navedena sudska praksa).
20. Prilikom ocjene ispunjava li određeno tijelo uvjete da bi ga se kvalificiralo kao „sud” u smislu članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a osobito treba uzeti u obzir kriterije kao što su pravna osnova za djelovanje tijela, neovisnost tog tijela i osoba koje u njemu odlučuju kao suci (presude od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, t. 38., 42. i 43. i od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 53.). To se u potpunosti

podudara sa zahtjevima za pojam „sud” iz članka 47. drugog stavka Povelje u kontekstu prava na djelotvoran pravni lijek i pristup nepristranom sudu (presude od 27. veljače 2018., Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, t. 41. i od 25. srpnja 2018., Minister for Justice and Equality (Nedostaci u pravosudnom sustavu), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, t. 53.) (presuda C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses/Tribunal de Contas, t. 41., presuda C-216/18 PPU, LM, t. 53., presuda od 23. siječnja 2018., FV/Vijeće, T-639/16 P, EU:T:2018:22, t. 67.). Prethodno navedeno odgovara i standardu neovisnog i nepristranog suda ustanovljenog zakonom utvrđenom člankom 6. stavkom 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP) (vidjeti u tom smislu članak 52. stavke 3. i 7. Povelje i članak 6. stavak 3. UEU-a).

21. Očita je povezanost predmeta III CZP 1/22 s pravom Unije. Kao prvo, u tom predmetu sastav od sedam sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) treba riješiti pravno pitanje uz primjenu tumačenja prava Unije koje je utvrdio Sud u presudi W. Ż i na taj način izvršiti tu presudu. Stoga treba ispitati je li sastav Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) utvrđen nalogom od 26. siječnja 2022. pravilan i je li djelotvorno imenovan te može li stoga izvršiti presudu X. Y. Kao drugo, okolnosti predmeta III CZP 1/22 pokazuju na koji je način narušeno obavljanje sudskih aktivnosti građanskog vijeća Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) i samog Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) u situaciji u kojoj u sastavu tog suda sudske aktivnosti ili rukovodeće dužnosti obavljaju suci Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) imenovani na dužnost u nepravilnom postupku, a pritom treba napomenuti da se u aktivnosti Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) i njegova građanskog vijeća vrlo često pojavljuju predmeti u kojima se postavljaju pitanja povezana s tumačenjem i primjenom prava Unije, što dovodi do potrebe da se odluči o tome je li takvo funkcioniranje Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) i njegova građanskog vijeća u skladu sa standardima Unije i standardima iz Konvencije.

22. Obavljanje sudskih funkcija Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) na činjeničnom i pravnom planu uvjetovano je izvršavanjem nadležnosti sudaca tog suda koji obnašaju različite rukovodeće dužnosti na Sądu Najwyższym (Vrhovni sud) ili čine sastav tijela tog suda, što može bitno utjecati na neovisnost sudaca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud). Primjerice, predsjednik Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji upravlja određenim vijećem ovlašten je za određivanje sastava sudskog vijeća u pojedinačnim predmetima, a u određenim situacijama za zakazivanje ročišta u tim predmetima umjesto suca izvjestitelja. To su mjere koje se koriste kako bi se prisililo suce Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) čije imenovanje na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) nije bilo nepravilno da odlučuju u sastavima suda u kojima sudjeluju suci imenovani na dužnost suca Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) u nepravilnom postupku. Osim toga, predsjednik Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni sud) koji upravlja određenim vijećem kao nadređeni svim upravnim i sudskim zaposlenicima koji rade u tom vijeću može utjecati i stvarno utječe na sklonost ili mogućnost tih zaposlenika da izvršavaju upute i naloge pojedinačnih sudaca. U okolnostima ovog predmeta također treba uzeti u obzir to da prvi predsjednik Sąda Najwyższyjeg (Vrhovni

sud) ima široke upravne i organizacijske ovlasti. Konkretno, on upravlja radom Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) i nadređen je svim sudskim i upravnim zaposlenicima Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) i stoga ima odlučujući utjecaj na tijek dokumenata u Suda Najvyššyjem (Vrhovni sud) i pristup sudaca tog suda tim dokumentima. Na temelju Poslovnika Vrhovnog suda, prvi predsjednik Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) predsjednik je svakog sastava vijeća Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) u kojem zasjeda, a na temelju Zakona o Vrhovnom sudu može od dužnosnika za stegovni postupak Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) zatražiti pokretanje stegovnog postupka protiv svakog suca tog suda. To znači da utjecaj prvog predsjednika Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) na obavljanje sudskih dužnosti pojedinačnih sudaca tog suda može biti i stvarno jest bitan, što pokazuju i okolnosti ovog predmeta. Osim toga, treba istaknuti da ključnu funkciju u tekućem funkcioniranju Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) ima njegov kolegij jer ima široke ovlasti u savjetovanju i odlučivanju (primjerice izbor dužnosnika za stegovni postupak Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) i traženje da se pokrene stegovni postupak protiv sudaca Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud)). Sastav kolegija trenutačno čine pretežito suci Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) koji su na dužnost suca tog suda imenovani u nepravilnom postupku, a, osim toga, u građanskom vijeću Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) 12. siječnja 2024. održat će se izbor novih članova kolegija u kojem će sigurno prevladavati navedeni suci.

23. U sudskoj praksi ESLJP-a i Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) već je ustaljeno stajalište da se time što predmet razmatra sastav Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) u kojem sudjeluju suci imenovani u Sąd Najvyššy (Vrhovni sud) na prijedlog KRS-a uspostavljenog na temelju odredbi Zakona od 8. prosinca 2017. povređuje pravo stranke da njezin predmet ispita zakonom prethodno ustanovljeni neovisni i nepristrani sud u smislu članka 6. stavka 1. EKLJP-a (vidjeti osobito presude ESLJP-a od 22. srpnja 2021., br. 43447/19, u predmetu Reczkowicz protiv Poljske, osobito t. 227. do 284.; od 8. studenoga 2021., br. 49868/19 i 57511/19, u predmetu Dolińska-Ficek i Ozimek protiv Poljske, osobito t. 290. do 320., t. 340. do 350., t. 353. do 357., t. 368.; od 3. veljače 2022., br. 1469/20, u predmetu Advance Pharma Sp. z o.o. protiv Poljske te odluku triju spojenih vijeća Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud): građanskog, kaznenog i vijeća za radne i socijalne sporove od 23. siječnja 2020. u predmetu BSA 1–4110–1/20). To znači da nijedan sastav Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) u kojem sudjeluju suci imenovani na dužnost u nepravilnom postupku ne ispunjava standard neovisnog i nepristranog suda ustanovljenog zakonom u smislu EKLJP-a i prava Unije.

24. Paradoksalno je da nijedan sastav sudskog vijeća u kojem sudjeluju suci Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) imenovani na dužnost suca Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) u nepravilnom postupku ne ispunjava navedeni standard, a istodobno trenutačno suci imenovani na dužnost u takvom postupku obnašaju gotovo sve najvažnije rukovodeće dužnosti u Suda Najvyššyjem (Vrhovni sud) i članovi su kolegija Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud) te na taj način zadržavaju ključan utjecaj na izvršavanje sudskih funkcija Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud). Prema mišljenju Suda Najvyššyjeg (Vrhovni sud), to paradoksalno, gotovo

patološko stanje očito je protivno članku 2., članku 6. stavcima 1. i 3. te članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a i članku 267. UFEU-a.

- 20 Iz tih je razloga, uzimajući u obzir načelo djelotvornosti prava Unije, Sąd Najwyższy (Vrhovni sud) odlučio kako je navedeno u izreci.

RADNI DOKUMENT